

Analýza vzdelávacích potrieb pedagogických a odborných zamestnancov

Dňa 13. júna 2013 sa konal seminár verejnej oponentúry v Spišskej Kapitule v priestoroch Garni hotela Kapitula. Témou semináru verejnej oponentúry bol výstup z výskumu s názvom *Analýza vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v predprimárnom vzdelávaní detí z marginalizovaných rómskych komunit (ďalej MRK)*, ktorý vychádza z národného projektu *Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy*. Projekt bol spolufinancovaný zo zdrojov EÚ. Hlavným výskumným problémom uvedeného národného projektu sú vzdelávacie potreby pedagogických a odborných zamestnancov na podporu foriem a obsahov kontinuálneho vzdelávania zameraného na skvalitnenie a uľahčenie práce s deťmi z MRK. Zrealizovaný výskum pozostával z kvantitatívneho a kvalitatívneho výskumu. Verejnej oponentúry sa aktívne zúčastnili odborní garanti a experti, ktorí odprezentovali postup práce a nadobudnuté zistenia jednotlivých častí, za ktoré boli zodpovední.

Seminár otvoril Jozef Červeňák, ktorý privítal a predstavil účastníkov seminára. Vo svojom príhovore sa venoval objasneniu cieľa projektu, ktorý sa zameriaval na zvýšenie vzdelávacej úrovne marginalizovaných detí a skvalitnenie kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov. Zdôraznil najmä problém so zaškolením rómskych detí, pretože až 80% z nich nenavštevuje materské školy. Príčinu vidí v tom, že školské vzdelávanie na predprimárnom stupni školskej sústavy nevyplýva zo zákona, a teda nie je povinné. Potom je vstup detí do ZŠ náročný a v mnohých prípadoch nezvládnuteľný.

Seminár možno ďalej rozdeliť na tri časti. Prvá časť sa týkala kvantitatívneho výskumu (hlavným výskumným nástrojom boli dva druhy dotazníkov – pre pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov) a kvalitatívneho výskumu (interview realizované s inou vzorkou respondentov). V tejto časti vystúpila Milena Lipnická, ktorá ozrejmila prácu v kvantitatívnom výskume a Jurina Rusnákovová, ktorá sa venovala kvalitatívnemu výskumu. Obe expertky predstavili jednotlivé časti výskumu (výber a zloženie výskumného súboru, výskumného nástroja a pod.). Zdôrazňovali problematiku rozdeľovania tried v MŠ podľa etnicity, pričom stretnutie rómskych a nerómskych detí je možné len na školských akciách, prípadne na školskom dvore. Toto delenie vzniklo na podnet nerómskych rodičov. Rómske deti musia byť v MŠ len v dopoludňajších hodinách. V inom prípade by ich MŠ neprijala. Na priblíženie tejto problematiky použili príklad vyjadrenia učiteľky, ktorá uviedla, že príčinou neprijímania rómskych detí do materských škôl nie je ovplyvnené iba etnicitou, ale hlavne tým, že Rómovia sú spájaní s chudobou a znakom znevýhodňovania, a to vedenie škôl nechce riskovať z dôvodu nefinancovania pobytu detí v MŠ

zo strany rómskych rodičov pre ich slabé sociálno-ekonomické zázemie. Stručne sa vyjadrili aj k sťažnostiam od učiteľov rómskych materských škôl, ktoré mestské úrady berú ako druhoradé kvôli tomu, že sú rómskymi školami.

Ostatní členovia výskumného tímu, Tomáš Kříž a Rastislav Rosinský, interpretovali zistenia z kvalitatívneho a kvantitatívneho výskumu o vzdelávacích potrebách pedagogických zamestnancov, ako aj návrhy a odporúčania pre tvorbu vzdelávacích programov. Zistili, že rómske deti neovládajú dostatočne slovenský jazyk a nastáva často problém pri komunikácii s týmito deťmi, nevedia porozumieť úlohám a pod. Preto odporúčajú, aby boli deti sprevádzané aj niekým, kto ovláda jazyk ich komunity. Na základe zistení z výskumu ďalej odporúčajú napr. zaviesť pozíciu asistenta učiteľa, zlepšiť spoluprácu s rodičmi detí realizovaním programov v MŠ a neformálnymi komunitnými centrami zaoberajúcimi sa edukáciou, pri posudzovaní školskej spôsobilosti rešpektovať ich špecifiká zo sociálne znevýhodneného prostredia a pod. Ďalšie odporúčania, ako aj celý projekt, je možné prečítať si na internetovom odkaze uvedenom v samotnom závere správy, kde je kompletne zverejnený výstup z výskumu s názvom *Analýza vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v predprimárnom vzdelávaní detí z marginalizovaných rómskych komunit*.

Po objasnení priebehu výskumu a zistených výsledkov z výskumu nasledovala druhá časť seminára, a to predloženie dvoch oponentských posudkov. Autorkou prvého, vo veľmi pozitívnom duchu napísaného posudku, bola Jana Duchovičová. Kritickejší pohľad na predložený výskum predniesol druhý oponent, Ján Hučík. Avšak kvôli časovému obmedzeniu boli posudky odprezentované veľmi stručne.

Následne sa mohli k danému výskumu vyjadriť pasívni účastníci seminára prostredníctvom verejnej diskusie, ktorá uzatvorila seminár. V publiku sa nachádzali prevažne riaditelia a pedagógovia z materských škôl, ale i predstavitelia z iných ako vzdelávacích sfér, napríklad Ladislav Richter, predseda Rady mimovládnych organizácií Rómskych komunit (RMORK). V diskusii sa riešili otázky týkajúce sa problémov, s ktorými sa stretávajú riaditelia MŠ v každodennej praxi napr. minimálne hygienické návyky detí v MŠ pochádzajúcich z MRK, ich neslušné a neprimerané správanie a ošatenie, problémy s integráciou a inklúziou nerómskych a rómskych detí a pod. Pozitívne sa priklonili k výsledkom výskumu o absencii odborných zamestnancov na východnom Slovensku a ich potrebe (napr. v jednom okresnom meste je 60 MŠ s počtom 8 odborných zamestnancov). Kriticky však hodnotili najmä krátke časové rozpätie výskumu. Samotná príprava projektu začala 15. – 16. marca 2013 a 13. júna 2013 sa uskutočnil seminár s prezentáciou výsledkov, čo vzbudilo dojem povrchno zrealizovaného výskumu.

Na záver možno skonštatovať, že členovia riešiteľského tímu dosiahli stanovený cieľ stretnutia, ktorý sa týkal najmä oboznámenia účastníkov o zrealizovanom výskume a prostredníctvom diskusie sa dopracovali k identifikácii ďalších problémov, s ktorými sa učitelia a riaditelia MŠ stretávajú v praxi.

Dostupné online na: http://www.npmrk2.sk/sites/default/files/ANAL%C3%9DZA_1.1.pdf

Michaela Minarechová, Iveta Sedliaková